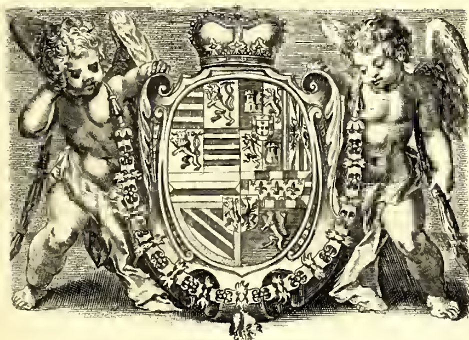
SERENISS. PRINCIPIS
ALBERTI
AVSTRIÆ ARCHIDVCIS VII.
BRABANTIÆ DVCIS I.
LAVDATIO FVNEBRIS:

DICTA

A LAVRENTIO BEYERLINCK
Canonico & Archipresbytero Ecclesiæ
Cathedralis Antuerpiensis,

In exsequiis eiusdem ibidem honorificè celebratis ab
vniuerso Clero, Senatu & Populo, die XIX. Augusti,
anni M. DC. XXI. postquam ille viuere desiisset
Iulij præcedentis die XIII.

ANTVERPIÆ,
EX OFFICINA PLANTINIANA.
M. DC. XXI.

AMPLISSIMIS
AC
PERILLVSTRIBVS DOMINIS
PRÆSIDI
ET
SENATORIBVS
SANCTIORIS CONSILII
IN BELGIO

LAVRENTIVS BEYERLINCK
Canonicus & Archipresbyter Ecclesiæ
Cathedralis Antuerpiensis,
se & hæc sua dicat consecratque.

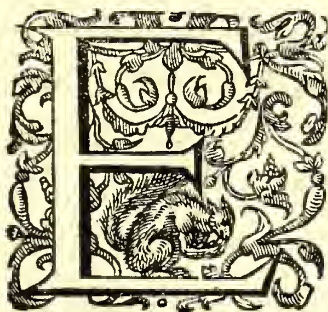
ERENISSIMI *Archiducis* ALBERTI, *desideratissimi* PRINCIPIS *nostri. heu pridem erepti! exsequias hic iuimus*, AMPLISSIMI DOMINI, *& in ijs* LAVDES *lacrymis mistas more & amore dedimus. Vtrasque ad* AMPLIT. VV. *fero; & vt adferrem, titulus & argu-*

 men-

mentum ducebant. LAVDES *sunt laudatissimi* PRINCIPIS, *& quæ desiderium extincti reponant,* LACRYMÆ. *Neque aliis quàm Vobis debebantur, qui in alto illo culmine Olympum hunc sustinetis, quem is humeris vestris imposuit: & cuius etiam, dum adhuc viueret, simulacrum prudentiæ & integritatis splendore extulistis; quem nunc mortalitate defunctum, ceu Parentem alterum (ita iure omnes debemus) lugetis. Si quæ voce aut stylo per me omissa (quis enim finis aut modus in inuio hoc laudationis salo?) aut verbo solùm emissa, in animos vestros excutienda immittite; & postumam hanc erga Optimum Piissimúmque* PRINCIPEM *cultus mei pietatem, & cum eâ deuoti erga* AMPLIT. VV. *adfectus monumentum admittite. Antuerpiæ,* VIII. *Kal. Septemb. anni* M.DC.XXI.

SERENISS. PRINCIPIS ALBERTI AVSTRIÆ ARCHIDVCIS VII. BRABANTIÆ DVCIS I.

LAVDATIO FVNEBRIS.

N ad luctum redimus, ANTISTES REVERENDISSIME, & lacrymas quæ ex nupero funere PHILIPPI III. Regis Catholici, oculis adhuc hærent, inopinatò resumimus, omnisque ad repetitas exsequias sexus & ætas venit, atque non tam ad hæc nouæ pompæ miracula spectanda, quàm ad communem Orbis Christiani orbitatem deplorandam certatim accurritur. Adestis neniam cantaturi REVERENDE, NOBILIS, ac RELIGIOSE COETVS. Adestis Belgicæ nostræ, & ciuitatis huius luctum, & pietatem

veſtram, erecto hoc in loco honorarij tumuli mauſoleo teſtaturi, atrati SENATORES. Quin & auguſtiſſimæ huius Aedis veſtitus concolor dolorem auget, & ſuſpenſa ſacratis turribus æra querulo murmure cælum pulſant. Cælum etiam ipſum nouo hoc funere, obortis ſubitò denſioribus nimbis, in lacrymas reſolui videtur. O inauſpicatum nuperi ſideris portentum! O dirum mortalibus omen, Cometam! Non ſine causâ, dum infeſtam nuper facem panderet, vultus in cælum ereximus, tenuitq́ue ſollicitos omnium animos, dum per continuas noctes ſtatione ſeruatâ ad nos rediret, cui tandem exitia & clades deſtinaret. Quippe non vno funere expiatæ illius minæ. in Principum capita deſæuiit, qui triſtiſſimum illius aut fatum, aut nuntium ineuitabili neceſſitatis lege exceperunt. Hactenus enim & MATTHIAM Cæſarem inuictum, eiuſq́ue fratrem MAXIMILIANVM, Principes potentiſſimos; mox PAVLVM V. verè Optimum Maximumq́ue Pontificem; PHILIPPVM denique III. Regem Catholicum feralis coma obuoluit: donec verſatâ tandem

Prin-

Principum virorum vrnâ, egressa sors, Serenissimum Archiducem ALBERTVM PRINCIPEM nostrum, inter bonos Principes optimum, inter pios sanctissimum, inter fortes maximum, inter egregios prudentissimum, clementissimum, & publicæ quietis amantissimum terris eripuit, cæloque reddidit. Regnator omnium Deus, cuius obstetricante manu tortuosus coluber eductus hanc molem ambit, cui signa cæli famulantur, hoccine ad potentiæ tuæ miraculum deerat, vt flos ille Principum, gemma Ducum, vnicum Belgarum, imò & humani generis delicium ALBERTVS moreretur? & quidem eo tempore moreretur, quando calamitatum omnium pænè obliti, tranquillitatis diu exspectatæ commodis fruebamur; & vt vltrà frueremur, sperare nos iubebat PRINCIPIS integritas, & in omnes beneficentiæ pacisque studium: cùm nunc eo ablato, solitis furiis excienda timeatur hostium perfidia, bellique faces semel extinctæ, apertis Iani foribus, accendendæ existimentur.

— *Sed quid Pietas irata sinistris*

Cæli-

Cælicolis furit? ——

Iob 8. *Numquid Deus ſupplantat iudicium? aut omnipotens ſubuertit quod iuſtum eſt?* Immobili lege humanarum rerum ordo ſeritur: cui obſiſtere velle, ſtultum eſto; obmurmurare, impium. Hanc vitæ conditionem ſumpſimus, vt quam naſcendo accepimus, deponamus iubente & repetente magno illo Stratego: cuius prima lex, ſtare decreto. Verùm impotentior ea medicina eſt ab inuictâ neceſſitatis regulâ deſumta, vt iacturam noſtram reſarciat, quam tanti PRINCIPIS orbitate fecimus; vt dolorem leniat, quem tam funeſto funere excepimus. Amiſimus non tam PRINCIPEM, quàm PATREM; non tam Dominum, quàm contubernalem: & bello & pace inclytum DVCEM. Cuius in cultu, ſenſu, ſermone modeſtiam, in moribus grauitatem, in agendo prudentiam, in præcipiendo æquitatem, in exſequendo clementiam, ſplendorem in publicis, in priuatis moderationem, pietatem erga Deum, Diuos, Templa; beneficentiam erga omnes, ceteri Principes quibus ille ad has virtutes exemplum fuit, mirabuntur faciliùs,

quàm

quàm imitabuntur. Nos certè dum ea refricabimus, oblectabimur quidem memoriâ illius, quòd talem ac tantum Principem habuimus, vnicum ceterorum Principum phœnicem; qui & famâ fruetur quam meruit: ſed dolorem eò ampliùs exulcerabimus, quò frequentiùs moderationem quâ præfuit, exemplum quo profuit, ſolatia quæ adtulit, calamitates quas abſtulit, oculis ſubiiciemus. O * diem deteriore lapillo munerandum! occupet eum caligo, & inuoluatur amaritudine, quo acerbus elongati à nobis diſceſſus tui PRINCEPS SERENISS. nuntius aures omnium verberauit, téque mortalitatis ſarcinâ exutum, querulâ voce ſignificauit. Diem, inquam, qui quò nobis exſtitit acerbior, eò exſpectationi tuæ cumulatior; quando ad originem tui reuerſus, illibatum felicitatis æternæ decus, quod in terris, vitam ſine labe ducendo, quæſiuiſti, es conſecutus: eoque nauigium appuliſti, vnde nullum deinceps naufragium pertimeſcas.

* 13. Iul. 1621.

Agite igitur AVDITORES, cælo receptus ARCHIDVX ALBERTVS hanc obſequij noſtri pietatem intuetur. Tibi PRÆSVL Re-

uerendiſſ. vobis *Reuerendi Domini*, ac *Religioſi Patres*, & Ampliſſimo huius vrbis *Senatui Populoq́ʒ* exſequias eunti, gratias agit maximas, maiores patrocinio ſuo apud communem Deum relaturus; quòd tantâ deuotione, tam pio adfectu, tam religioſo cultu, deuotionem, adfectum, cultumq́ue quem ſuperſtiti exhibuiſtis, etiam maiorem poſtquam ſupereſſe deſiit, vltrò exhibeatis. Et quamuis non niſi humilem ſarcophagum tumulumq́; quo corporis reliquiæ conderentur, ſine titulis aut purpuræ notâ, extremis teſtamenti tabulis, quâ erat modeſtiâ, poſtulauerit; facitis tamen quod PRINCIPI optimo, quod PARENTI meritiſſimo, quod clementiſſimo DYNASTÆ facere debetis, Ampliſſ. CONSVLES; incerti num parem obſequij funebris pietatem vmquam aliàs ſitis impenſuri. Neque deerit quæ iſthæc charitatis officia rependat. non enim totus à nobis abiit ALBERTVS, non totus diſceſſit. habemus paternæ ſollicitudinis pignus, & velut amoris obſidem Sereniſſimam coniugem, HEROINAM inter omnes ſui ſexus verè Principem, comitate & benignitate erga

erga omnes, magnæ illius ISABELLÆ Diuorum catalogo inſcriptæ, æmulam: pietate & deuotione in Deum & Sanctos, CLARAM: generoſæ indolis nobilitate, EVGENIAM. hæc enim nòmina iam olim recèns natæ obtigerunt, quòd eam mater ISABELLA VALESIA, HENRICI II. Galliarum Chriſtianiſſimi Regis ſoror, pridie diei qui B. virgini CLARÆ ſacer, eniteretur: ſub quod etiam tempus potentiſſimus Regum PHILIPPVS II. pater, Anno ſacras diui EVGENII Martyris & Epiſcopi 1566. Toletani reliquias, è Galliâ in Hiſpaniam tranſlatas, ampliſſimo apparatu, cultuque religioſiſſimo, humeris Regiis ſacræ ſarcinæ ſubiectis, quod omnem pompę amplitudinem excedit; haud ſecùs quàm Dominicam Crucem Heraclius Imperator ex Perſide reſtitutam, Ieroſolymam; in priſtinam ſuam ſedem ædemque intulit. Itaque non eſt quòd animum deſpondeamus, dum ſalutaris hæc VRANIA Belgicæ adſpirabit: quæ velut imperio cum defuncto coniuge diuiſo, dum ille cælum tenet, hæc noſtra moderabitur, impreſsâ cùm ſuæ, vt quam Deus & Natura ei largâ manu

indulſerunt, tum maritalis virtutis imagine. Tollet ergo (ſpem non modò, ſed & fiduciam concipimus) tollet inquam, aut ſuſtinebit imminentia nobis bella ISABELLA: improuiſam impendentemq́ue periculorum nubem ſerenitatis ſuæ radiis CLARA diſpellet: & creditum ſibi populum generoſo beneuolentiæ ſinu, vt nomini ſuo reſpondeat, EVGENIA complectetur.

Sed quò feror? Iuſſus eram ſollenni hac funeris frequentatione laudatiſſimi PRINCIPIS emeritas laudes, & ex iis luctum perſequi, neque id *mercede, quâ conductæ flent alieno in funere Præficæ*; aut fictâ, ſed verâ pietate, quam amiſſo PARENTI debemus;& pęnè in gratulationem excurrebam & plauſum. Adeò trepidè munus hoc laudationis tanti PRINCIPIS ſuſcepi, vt niſi recuſandi pudor audacem redderet, numquam hanc celocem tam vaſto narrationis pelago commiſiſſem, quam vereor nimio dicendorum æſtu ſorbendam. Verùm cùm apud illos dicerem, quibus tanti PRINCIPIS virtus iamdudum affulſit: eo loco dicerem, vbi ille munificentiæ ſuæ nuper exſta-

re voluit insigne monumentum, quo Collegij huius censum annuum, fundi quem fortuita diluuies olim merserat, accessione (nisi fortè malignitas temporum huic Pietati etiam obsistat) augeri, & ex hac statione egresso suffragiorum adminicula impendi iussit: denique is ego dicerem, apud quem egregio donatiuo eiusdem PRINCIPIS beneficentia se aliquando effudit; vela explicaui, & quod Crœsi filio accidisse legimus, vt naturâ elinguis in verba prorumperet animosâ sicarij in patrem comminatione permotus, fiduciam mihi comparaui, vt in hoc æquor descenderem, & confusè viam aliquam laudationi designarem.

Etenim si ab ipsis ALBERTI PRINCIPIS nostri primordiis velut è portu soluero, & per Austriacæ gentis triumphos & altioris Genij Principes, quorum per augusta Imperia numerantur aui, qui Leges, Reges, Cęsares dederunt, ratem hanc deduxero, nullum vmquam finem inueniret narratio. Non enim à fabulosis commentis eius cunabula ad Herculem Priamumque deducta auspicarer; sed ad potentissimos Galliarum Reges, & Habspurgicorum

Comitum veterem & perillustrem prosapiam, primam generosi huius sanguinis indolem referrem. Dicerem quoque RVDOLPHOS, ALBERTOS, MAXIMILIANOS: dicerem FERDINANDOS, CAROLOS, PHILIPPOS, quibus, vt omittam trophæa innumera, ad gloriã satis sit, quòd iam dudum

--CHRISTIADVM *nutaret pondere moles,*
Ni foret AVSTRIACÆ *gentis suffulta columnis.*

Equidem

Te decet Imperium, gens AVSTRIA, *fortiter illo*
Vsa diu.

Quippe à RVDOLPHO ALBERTI cognomento SAPIENTIS filio, qui notâ in Sacrorum ministrum extremum viaticum ægro deferentem pietate, stirpem hanc propagauit, intra trecentos hos circiter annos, XII. IMPERATORES Occidentis per ætatum successiones numeramus; quorum eminentia facta, quibus orbi Christiano affulserunt, posteri loquentur, & ad seros nepotes transmittent. Fuit autem inter hos MAXIMILIANVS II. FERDINANDI primogenitus, optimus Imperator, Archiduci ALBERTO parens, cuius

in

in Rempub. Chriſtianam egregia merita, licet tacuerimus nos, frequentes aduerſus AVSTRIACI ſanguinis immaniſſimos hoſtes victoriæ & triumphi, ac plurium inſuper Regnorum felicia incrementa (nam vix vnico anno exacto, tres ordine coronas accepit) duraturo elogio decantabunt. Coniugem habuit MARIAM CAROLI iſtius V. filiam, PHILIPPI II. Catholici germanam, cùm naturæ tum animi ornamentis excultam Heroinam, ac matronalis verecundiæ cuſtodem fideliſsimam, & ex eâ liberos XV. raro fecunditatis exemplo, rariore Dei beneficio, ſuſtulit. è quibus RVDOLPHVS & MATTHIAS nuper Imperij faſces tenuerunt: ERNESTVS vtriuſque Pannoniæ, & Belgicæ dein noſtræ moderatione nuper eheu! perfunctus cum vitâ etiam fuit. à MAXIMILIANO quoque altero filio, quem Teutonici Ordinis & ſtemmatis Proceres in ſupremum adminiſtrum adſciuerant, tributum ſuum inſuper natura exegit. Archidux verò ALBERTVS prioribus ſuperſtes, illorum quoque famam benè factorum gloriâ extendit; dum docuit ſempiternam, &
pænè

pænè inuiolabilem ſuæ Gentis fecunditatem, nouarum ſemper virtutum accumulatione locupletem. Natus eſt autem ALBERTVS inter Auſtriæ Archiduces eius nominis Septimus, in nouâ Auſtriæ ciuitate quam Neoſtadium vocant, anno poſt incarnatum Verbum nono & quinquageſimo ſupra milleſimum & quingenteſimum, menſis Nouembris die XIII. quo etiam die Q. Fabium Max. Conſulem, memorabilem triumphum duxiſſe, veterum Annales prodiderunt. Renatus ſalutari aquâ & Spiritu ſancto, nomen ALBERTI accepit; quòd eum cognominem B. ALBERTO Ratisbonenſi Epiſcopo, quem ſumma eruditionis omnigenæ gloria vniuerſo orbe MAGNVM eſſe & appellari fecit, piiſſimi progenitores deſideraſſent: niſi altiùs huius nuncupationis originem ad primos, longáque Archiducum ſerie ſuccedentes Auſtriæ Archiduces tranſmittamus: quibus ALBERTVS iſte poſthumâ virtute ſi non præluxit, certè velut coruſcum aliquod ſidus illuxit: neque dumtaxat oris mentiq; ſimilitudine (hanc enim à Franciæ Regibus ad huius ſtemmatis Principes deriua-

Anno 1559.

riuatam ferunt) Auſtriacos expreſsit, ſed magis exemplo, quiq́ue feliciſſimè ei crebrò obtigit, maximarum rerum euentu. Qui primus Imperij faſces cum Archiducis titulo tenuit, ALBERTVS fuit ex RVDOLPHO etiam Primo. Sed qualis ALBERTVS? XII. præliorum victor, re & agnomine TRIVMPHATOR. Qui huius nominis Secundus Auſtriam gubernauit, ſtirpemq́ue pænè collapſam propagauit, SAPIENTIS cognomen meruit, & ſolus Auſtriacarum ditionum heres fuit. Tertius Archidux ALBERTVS, à capillorum propendentium iubâ CVM TRICA dictus, bella quæ ſuæ genti cum Bauariæ Ducibus erant, compeſcuit: optimarum artium egregius admirator & amator, Gymnaſium quod Viennę hodie floret, exſtruxit, & annuo vectigali inſtruxit, DOCTIq́ue titulum aſſecutus fuit. Quartum ALBERTVM rara Pietas extulit, quâ in Palæſtinam, loca vbi pedes Domini ſteterunt adoraturus, excurrit. Sed & Procopij facinoroſam manum, quâ Morauiam infeſtabat, numeroſo exercitu fudit, PATIENTIS & MVNDI MIRABILIVM nuncupa-

cupationem ſortitus. Qui autem primus Regnum Bohemiæ armato milite ingreſſus, Proceres pro Caſimiro Polono rem agentes (fatales namque huic Regno tumultus cum Regibus) ſubegit, & Imperio quod obtinebat adiecit, ALBERTVS V. fuit, cognomento HONORIFICVS. Sunt qui RELIGIOSVM appellent, à demiſsâ ſanctimoniâ, quâ & officia Eccleſiaſtica cum Clericis perſoluebat, & Hymnos in publico concinebat. Sextum à liberalitate, quæque Principem ornat clementiâ, MITEM, & NIMIE-LIBERALEM, ab huius virtutis exceſſu dixêre. Definiuit ALBERTORVM non nomen modò, ſed & virtutum inſignia ALBERTVS Septimus Auſtriæ, Burgundionum & Brabantiæ Primus DVX: vt qui pulſo Antonio notho, Luſitaniæ Regnum affectante, claſſeque memorabili fugatâ quâ Vlyſſiponam adoriebatur, vt omittam hoc loco Belgicas expeditiones, & auſpicata ſtratagemata, & inducias funeſto huic inſuper bello præſtitas, TRIVMPHATOR iure cenſebitur. Quin & SAPIENTEM, DOCTVM, PATIENTEM, MVNDI MIRACVLVM, HONO-

Anno 1589.

HONORIFICVM, RELIGIOSVM, MANSVETVM, MVNIFICVM, adeoque Maiorum sibi cognominum titulis imaginibusque illustrem, quæ porrò adferemus domi militiæque gesta, demonstrabunt: scietque omnis posteritas, inter Austriæ Archiduces Septimum, inter Brabantiæ & Belgarum Principes Primum hoc tempore ALBERTVM fuisse, cui prioribus auorum titulis Pietas, Pacisque ardor nomen addiderit, ALBERTVM PIVM & PACIFICVM indigetauerit.

Transactis itaque in summo Cæsareæ maiestatis splendore, inter maxima Imperij decora ætatis tyrociniis, primos & floridos annos politioribus studiis consecrauit: vt iam Latini sermonis puritatem calleret, vernansque ingenium in decurrendis præteriti temporis Annalibus, & qui ad Christianam virtutem, quò viuendo peruenire à cunabulis summopere contendit, impellerent, Scriptoribus versandis desudaret. Exhinc in litteras & litteratos propensus, ingenia artesque, quod Vespasiano laudi datur, fouit vel maximè: cuius testes producerem Belgicas Athenas, Louaniensem

Academiam, niſi omnibus in ore eſſet, quâ prudentiâ, quâ prouidentiâ non ita pridem ſacrarum profanarumque litterarum Prælectoribus annua ſalaria luculentiora hîc conſtituerit, dignitates quoque & honeſtiſſima congiaria detulerit. Quid exſpectemus, quàm egregiam illam & regiam Leonis Gręcanici vocem & votum? *Vtinam meis temporibus eueniat, vt militum ſtipendia in doctores artium abſumantur!* Eueniat, ô Principes! neque maius vobis, ſubditiſque præſidium, quàm ab hac palæſtrâ. Latinitati aliorum quoque idiomatum peritiam adoleſcentes anni in ALBERTO iunxerunt, ita vt neminem mirari oporteat, & velut ſtupere in vnico Mithridate, quòd variorum Principum & Gentium Oratores, proprias natalis ſermonis dialectos ac vocem depromentes admitteret, & ſine interprete expeditos à ſe dimitteret. Siquidem ſelectiorum Scriptorum reuolutione imbuebat animum, quoties à grauiſſimis negotiis feriabatur: ſollicitus non tam de Regiis Palatij ornamentis, quàm de Palladij eruditioribus libris. quorum etiam dum apud nos fuit, raram magis, quàm am-

amplam ſupellectilem, ne dicam theſaurum congeſſit, vt etiamnum ſupra tria voluminum millia in librario conſpiciantur. Sentiebat ſapientiſſimus PRINCEPS, quod ante illum ALPHONSVS Aragonum Rex ſenſit, *Optimos conſiliarios eſſe libros, à quibus ſine metu, ſine gratiâ, quæ noſſe & ſcire cupimus, ex fide & integrè accipimus.* Arma quoque & armorum iura in his proponi, & velut in ſpeculo vultum, ita & mentem componi ad alienam virtutem. De Alexandro Plutarchus teſtatum reliquit, maioribus eum à præceptore Ariſtotele, eiuſque præceptis, quàm à Philippo patre præſidiis inſtructum, in Perſas mouiſſe. Quare quod de Auguſto Cæſare Auſonius, de Principe noſtro iure dixerimus:

Bellandi fandiq; potens ALBERTVS, *honorem*
Bis meret, vt geminos titulos; qui prælia Muſis
Temperat, & Geticum moderatur Apolline
Martem.

Educatus inter proſperioris fortunæ blandimenta ALBERTVS, exemplo iam ſuo docere cœpit, etiam inter aulæ ſtrepitus luxumque ſacraria eſſe, è quibus ſanctiſſima vitæ inſtitu-

ta deriuentur, dum ille in maximis opibus temperantiam, in voluptatibus quæ has comitantur pudicitiam, in vitæ libertate continentiam exerceret, & adfectus ipſos in poteſtate haberet. Neque enim ſuperior aut noſtra ætas ignorat, ſummam in ſenſu pariter & cultu modeſtiam, quam ille adſumpſit etiam in alto conſtitutus, & obſecundante fortunæ vento. Nihil adulationi, prô omnium aularum peſti! nihil conſultoribus, præterquam ad virtutes Principe dignas, detulit, vnius animi, qui dux & Imperator vitæ eſt mortalium, culturæ attentus. Nec enim vllis vmquam illecebris, quas prona in vitium natura in ſinum colligit, habenas laxauit, vt ijs non dico non ſuccumberet, ſed neque incumberet aliquando; in tantum recti peruicax, vt quid in moribus diſtortum ignoraret. Quid? quòd memor fragilitatis huius, quâ ſummos perinde atque imos æquari ſciebat, poſtquam Archiducatum Auſtriæ, & dependentes inde Prouincias MATTHIÆ fratris & Cæſaris morte ad ſe deuolutas, cum Imperio ab Electoribus delato, FERDINANDO reliquiſſet; ô Archiducem

cem melioris æui! extremum id etiam voluit, vt exanimum corpus ſuum, quando iubente Deo tale foret extra Ducalem ſuam vrbem Bruxellam, in Palatium deduceretur, ſtipatum humili comitatu, & XIII. dumtaxat funalibus accenſis, quorum XII. è communi cerâ ad memoriam Apoſtolici numeri, albicante decimo tertio in Deiparæ Virginis honorem, deferretur. Aderat nihilominùs cum hac moderatione vultus immoti in aduerſis perinde ac proſperis reuerentia, quam totâ vitâ retinuit. ita, vt quamuis acceſſu facilis, ſermone comis, alloquio blandus eſſet, nihilominùs accedentibus venerationem, locuturis formidinem, anxietatem temerariis, ſolâ compoſiti vultus maieſtate incuteret. Caſtitatem autem, magnum, quia rarum, Principum ornamentum, ita rigidè ante coniugium, & in eo ſeruauit, vt etiam fœdus pepigiſſe cum oculis ſuis videretur, vt ne cogitaret quidem de virgine, & ne leuem quidem obſcœni rumoris in ſe fabulam daret. Recolebat Bacchylidis poëtæ dictum: *Vt egregius pictor ſpecioſum vultum effingit, ſic pudicitia celſiùs conſurgentem vitam exor-*

exornat. Hæc tamen virtus non in PRINCIPE noſtro ſolùm fuit, ſed à gentis radice propagata in hunc ramum defluxit. Siquidem MAXIMILIANVM Primum Auſtrium ſic verecundum ab illicito contactu & adſpectu extitiſſe perhibent, vt cùm corpore eſſet pulcherrimus, nemo eum viderit detectum, aut nudum. neque erat ab hac mente alienus ALBERTVS: vt qui numquam ſe retectum contingi paſſus ab his, quorum miniſteria in aliis admittebat; & tertio ante mortem die, vni illorum in mandatis dederit, mortuo ſibi feminalia priùs induceret, quàm exenterari cadauer contingeret. ita magnum illum Cæſarem,

Ad ſua qui domitos deduxit flagra Quirites,

ſinum ad ima crura deduxiſſe, vt confoſſus honeſtiùs caderet, & inferiorem etiam corporis partem velaſſe, auctor eſt Suetonius. O curam pudoris, etiam cùm abeſſet pudor! Hinc ſi quos alienum torum violaſſe, aut illicitis amoribus detineri, rumore acceperat, nullâ interpoſitâ morâ à conſpectu ſuo, imò & Palatio excedere iubebat, publiciſque muneribus

bus indignos censebat. quomodo de BALDVINO ex Flandriæ Comite Byzantij Imperatore referunt, quòd bis qualibet hebdomade per præconem edixerit, ne quis in Palatio pernoctaret, qui alienam mulierem attigisset. Castitati pietas præsidio erat, quæ si in vllo ex magnâ illâ stirpe, singularis in hoc ARCHIDVCE fuit. Pietatem voco Dei cultum, quem ἐυσέβειαν Græci: qui tamen & erga parentes officiosè se habet. Erga vtrosque habuit Archidux ALBERTVS. Et vt eam hoc loco prætercam, quam in Deum variè testatus, magis opportuno mox adserendam; Parentibus non in tenerâ modò ætate, verùm remoto iam custode, & bullâ Dîs laribus donatâ ita obsecutus fuit, vt à PHILIPPO II. Rege, & auunculo, apud quem inclyti eius nominis & indolis fama percrebuerat, euocatus, in Hispaniam cum sorore ANNA concesserit. Vbi septennium propè commoratus, à GREGORIO XIII. laudatissimo sanctissimoque Pontifice, S.R.E. titulo S. Crucis Ierosolymitanæ Cardinalis institutus, purpurâ donatur, totius Regni, & Vaticani Collegij applausu. Ceterùm PHILIP-

S. August. lib. 10. De ciuit. c. 1.

Anno 1570.

Anno 1577.

PVS II. eum fore ratus,qui ſuſtinendo ampliſſimæ Monarchiæ oneri humeros velut Atlas aliquis accommodaret, vt qui in rebus maximis prudentiam, in periculoſis prouidentiam peritiamq́ue notiſſimis exemplis prodidiſſet, ampliſſimos eidem honores decernit, & verecundè abnuenti ingerit.

Erant ea tempora, quando cæſo in Africâ SEBASTIANO Luſitaniæ Rege, qui Muletum Regno ſuo per Abdemelechum patruum fugatum, iuuenili impetu reſtituere aggreſſus fuerat, Proceres ad alienum ſceptra viduata deferre agitabant, nunc in Antonium Ludouici, ſeu vt alij, Aloiſij, de Crato filium nothum, nunc in alios inclinantibus ſuffragiis. Plerique autem PHILIPPO Regi Luſitaniæ diadema hereditariò competere, extincto præſertim paulò etiam poſt SEBASTIANVM Regem, HENRICO SEBASTIANI propatruo, S.R.E. Cardinale, aſſerebant; quando PHILIPPVS ab HENRICO Cardinale deſignatus, & à ſaniori Procerum collegio iure denuntiatus ſucceſſor, ingenti & qui fidem excedat apparatu, cui Ferdinandum Aluarez de Tole-

Anno 1578.

Toledo Albæ Ducem cum imperio præfecit, Lusitaniam ingressus, Vlyssiponenses Antonio adhærentes ad obedientiam, Antonium glande plumbeâ saucium ad turpem fugam adegit, armis & viribus exuit, Regnoque potitus intra dierum LXX. spatium fuit. Verùm priusquam in Hispaniam, vnde triennium abfuerat, victor rediret, PHILIPPO III. filio & herede in Regni successorem præuio Ordinum assensu instituto, ALBERTVM CARDINALEM cum Proregiâ potestate Regni Anno 1583.
istius moderatorem designauit. Qui ad eam prouinciam adscitus, tantâ fortitudine, prudentiâ, integritate, annos continuos decem habenas illius inflexit, vt nemo esset, qui non ad nomen Proregis exultabundus prosiliret, pristinæque calamitatis obliuisceretur. Prætereo quâ mansuetudine hærentes animis discordiarum fibras euulserit: quâ dexteritate rebellionis intestinæ fluctus composuerit, non commemorabo. Tacebo insuper, quia ad alia festinat oratio, quâ vigilantiâ piraticam classem, quam Franciscus Draco & fugatus An- Anno 1589.
tonius, Vlyssiponam deuoraturi propelle-

bant, terga vertere coëgerit. Hoc dicam: PHILIPPVM Regem prudentiſſimum, Proregis ſui virtute excitatum, amplioribus iterùm titulis eum deſtinaſſe. nam poſtquam mortalem hanc cum meliore vitam commutaſſet Cardinalis QVIROGA, eiuſque morte Toletanæ Eccleſiæ prima Cathedra Rectore deſtitueretur, Madritum venire iuſſum ALBERTVM, Eccleſiæ iſtius Antiſtitem, & Hiſpaniæ Primatem, ipſe venienti obuius, adiecto mox Prioratu Ocratano, ſalutauit; & ad rerum ſtatus Conſilium adſcito, atque Apoſtolici Legati prærogatiuâ à CLEMENTE VIII. Pontifice
Anno 1593. donato, PHILIPPI filij ſui venientes annos ſuppoſuit. O Principem verè hactenus magnum! ſed in his quæ ſuperſunt dicenda, maiorem!

Dum hæc in Hiſpaniâ geruntur, Belgicarum Ditionum ſtatus imbecillior, repetitis eorum aliquot qui clauo hîc aſſidebant funeribus, indies euadebat. Scitis AVDITORES, & nimiùm eheu! ſcitis, quòd ex quo PHILIPPVS II. in Hiſpaniam diſceſſit, quibus calamitatum tempeſtatibus, & ciuilium bello-

rum

rum procellis iactata fuerit hæc Reipub. Belgicæ, quæ florentissima olim, dum longâ pace floreret, nauis. Lubet ingeminare illud Threnorum: *Facta est quasi vidua domina gentium: Princeps populorum facta est sub tributo. Facti sunt hostes eius in capite, inimici eius locupletati sunt, Sacerdotes eius gementes, virgines eius squalidæ, paruuli eius ducti sunt in captiuitatem ante faciem tribulantis. Misericordiæ Domini, quia non sumus consumpti.* Ceterùm Rex PHILIPPVS, memorabili victoriâ cùm ad Fanum S. Quintini, tum ad Greuelingam de Galliarum Rege obtentâ, & velut spoliis onustus, rebus omnibus hîc prudenter compositis, & in altissimo felicitatis culmine constitutis, secesserat, delatâ regiminis potestate EMANVELI PHILIBERTO Sabaudiæ Duci: cui post quadriennium digresso, MARGARETAM OCTAVII Parmæ Principis coniugem suffecerat. Sed exoriri hac Regente, intestina quædam dissidia cœpêre, bellique exiguæ faces, ex prætensâ à quibusdam factiosis non minùs, quàm facinorosis, Religionis libertate; accensæ, domesticum ignem, qui mox in tabulata

Cap. 1.

Cap. 3.

tectumque desæuiit, excitarunt. Cui restinguendo cùm REX ipse profectionem pararet, & fecisset profectò, atque vtinam fecisset! nisi imperitorum consiliis dissuasus, FERDINANDVM Albæ fortissimum bello Ducem, cuius suprà cum elogio meminimus, reuocatâ post octo annorum regimen MARGARETA, cum exercitu misit. Sed cùm ille hoc Belgicæ vulnus ense recidere, & ab integrâ parte gangrænam repellere, insuetâ Belgis seueritate (quæ cum delectu, & maturè, nonnumquam Reipublicę causâ adhibenda est) contendit, omnia

In peius ruere, & retrò collapsa referri.

Excepit ergo imperium Albani LVDOVICVS REQVESENIVS, Castellæ Regni Commendator (militiæ is titulus est) quod Medinæ Cæli Princeps cum classe aduectus, suscipere detractauerat. Verùm REQVESENIVS, triennio nondum exacto, vitâ & imperio defunctus, Belgij Ordinibus mandato regio fasces reliquit, donec IOANNES AVSTRIACVS hac Præfecturâ donatus, & victoriâ hîc apud Gemblacum de rebellibus, & alterâ priùs ad Naupactum de Turcis magis celebri clarus, imma-

immaturâ morte abreptus, laceram Belgicæ carinam, & iam puppi proraque destitutam, magno illi ALEXANDRO FARNESIO, cuius virtuti & fortitudini impar omnis oratio, reficiendam interpolandamque, quod munus annis XVI. cum laude exercuit, commisit. Successit Farnesio Principi PETRVS ERNESTVS Mansfeldiæ Comes, sub CAROLO V. Cæsare in Tunetanâ expeditione armorum Præfectus, longo rerum vsu venerabilis senex. nam annum LXXX. excesserat: sed annum vnicum emensus, ERNESTO Archiduci ALBERTI Cardinalis germano hæc gubernacula concessit. qui sanè Princeps, quâ erat moderatione, industriâ, consilij maturitate hos tumultus repressurus fuisset, nisi abrupto velut à texente vitæ stamine, vix vndecim mensium Præfecturæ superuixisset. Eo mortuo PETRVS HENRIQVEZ Fontium Comes, qui paucis antè mensibus à REGE ablegatus in Belgium venerat, clauo manum admouere cœpit: donec eum CARDINALI ALBERTO exspectatissimo Principi, Lusitaniæ prudentissimo Proregi, summo Prouincia-

uinciarum conſenſu & gaudio regendum tradidit.

Anno 1596. 11. Febr. Venit igitur communibus omnium votis & honoribus (vos alloquor Senatores, qui hos etiam exhibuiſtis) acceptus ALBERTVS, eo animo à REGE in Nauclerum Belgicæ mille cladibus attritæ delectus, vt eadem regendi moderatione, quâ Luſitaniam reduxerat, aut in fide ſaltem nutantem continuerat, omni diffidentiæ velo amoto, fœderatos Ordines ad clementiſſimi REGIS gremium, vnde rebelles exciderant, adducere niteretur. Sed is gubernacula à pace fruſtrà Ordinibus denuntiatâ exorſus, numeroſum militem conſcribere, claſſicum pulſare, ſigna in Picardiam explicare. Vbi primùm Caletum ad Ictium Portum munitiſſimum oppidum, oppidanis ſalutem & fortunas pactis, occupat, & paucis pòſt diebus arcem adhuc pertinacem expugnat modicis copiis, quam PHILIPPVS BONVS eius proauus, cum XL. millium exercitu ante annos pænè ducentos expugnare non potuit. Pari celeritate Ardeam Caletenſis agri propugnaculum, velut in conſpectu HENRICI IV. Na-

uarræ

uarræ Regis, qui Feram Veromandiæ vrbem antè à Fontano Comite deditione acceptam, iam ſextum menſem obſidebat, ad obſequium compulit. Mox geminatâ victoriâ elatum, & graue ſpoliis agmen aliò abduxit, & inopinatò in VVaſiam adduxit; deluſoque inſigni ſtratagemate Mauritio Naſſouio Fœderatorum Præfecto, Hulſtum territorij iſtius caput, arte & naturâ validiſſimum, tentat, admotiſque machinis poſt dies circiter XXX. non obſtantibus recentibus auxiliis, quæ redeuntis æſtus beneficio frequentia à Zelandis accipiebat, imperio ſubiicit. Inierat iam alterum annum, qui nonageſimus ſeptimus erat ſupra ſeſqui-milleſimum, belli fortuna Auſtriacis conſiliis hactenus obſecuta; cùm ARCHIDVX vix anni fores pandente Iano, omnia in proximum ver ad bellum, cùm pacem hoſtis detrectaret, expediri mandat: & hibernâ tempeſtate nonnihil ſedatâ, Picardiæ metropolim Ambianum vix horæ ſpatio, militari aſtu (iuglandibus videlicet in ſtationarios primò manè effuſis, quos prædæ intentos ementiti agreſtem habitum octodecim numero trucida-

bant, fœnarioque plaustro deciduas trabes in portis sustinebant, donec qui in insidiis latebant accurrerent) intercepit, & maximo ad proximum bellum, quod HENRICVS Rex moliebatur, apparatu potitur.

Intereà PHILIPPVS II. consilia quæ diu animo conceperat de Prouinciis his bello subleuandis, valetudine cum ætate declinante, explicanda censuit. quorum caput erat, expedire afflictis rebus nostris & Christianæ Reipub. harum Prouinciarum cessionem in Archiducem ALBERTVM. qui si gladio in omnia loca inducendus foret quæ pertinax hostis tenebat, multum sanguinis ciuilis effundendum adhuc superfuisset. Æstimabat autem pacem, etiam cum incommodo aliquo, bello potiorem; & celebratissimam Scipionis sententiam, cum Antonino Pio, & ipse pius Princeps vsurpabat, *Duram esse victoriam, quæ cum ciuium iacturâ paratur.* Igitur in votis se habere significauit, Serenissimam Infantem filiam suam ISABELLAM ALBERTO Archiduci connubio iungere, eique patrimoniales suas Inferioris Germaniæ Prouincias cum Burgundiæ

diæ Comitatu in dotem consignare. O sanctas sapientissimi Regis cogitationes! ô felicem auspicato hoc nexu Belgicam! quæ velut è graui somno caput attollet, fulgente in his Geminis Hesperio illo Sole. O iucundam nouorum Principum, quídni dixero Iouis & Mineruæ? in hoc orbe coniunctionem! Quid aliud desideremus ab hac Pandorâ, quàm quæ tandem per illam præstita nobis fuit, quietem? In paternâ namque domo velut in prudentiæ officinâ educata, paternæ etiam Monarchiæ negotia obiuerat, rerum ciuilium æquè ac bellicarum gnara. Demus hoc ISABELLÆ isti, quod aliis eiusdem nominis Heroinis tribuunt Historiæ; quibus vel innatum, vel raro beneficio indultum, hostiles inimicitias dirimere, pacemque faustis nuptiis conciliare. Fecit hoc ISABELLA CAROLI VI. Galliarum Regis filia, cuius cum RICHARDO II. magnæ Britanniæ Rege sponsalibus, bellum conquieuit. Fecit altera ISABELLA, quæ inter PHILIPPVM IV. & EDVARDVM eorumdem iterùm Regnorum Reges, bello dissidentes, connubiali fœdere interuênit. Etiam

tertia ISABELLA hac virtute instructa, FERDINANDVM Cæsarem cui nupserat, ad pacis cogitationes adhortata fuit. Quid autem referam augustæ PRINCIPIS nostræ genitricem ISABELLAM, PACIFICATRICIS titulum ob conciliatam inter HENRICVM patrem & PHILIPPVM maritum pacem, extulisse? Quin si altiùs hoc maximarum Heroinarum agmen ducendum sit, inueniemus inter Austriæ Archiduces, ALBERTVM Primum, Tertium, Quintum, cum lectissimis ISABELLIS auspicatas nuptias celebrasse. Quídni & Belgis auspicatas fore, pacisque conciliatrices arbitrabimur?

Anno 1598. in Septemb. Igitur hæc cogitantem PHILIPPVM, in ipso nuptiarum apparatu, primùm validior morbus, dein viribus corporis exhaustis mors oppressit. cuius nuntius magis animos omnium labefactasset, nisi pro explorato fuisset, non nisi compositis vtrimque pactis dotalibus, connubioq; firmato hinc emigrasse. Ad quod celebrandum Archidux ALBERTVS profectionem in Hispaniam adornat, suspensâ priùs sacrâ purpurâ Virgini Matri quæ Hallæ miraculis

culis coruſcat, idq́ue eo ipſo die, qui nunc fatalis illi fuit; & relictâ Belgicarum rerum ſummâ ANDREÆ Cardinali FERDINANDI Auſtriæ Archiducis filio. Ne verò longâ ſui & futuræ coniugis exſpectatione Belgas remoraretur, magnis itineribus, quamuis cælo incommodo, Ferrariam deuectus, à Summo Pontifice CLEMENTE VIII. cum Sereniſſimâ Hiſpaniarum INFANTE, illius vicem cum mandato gerente Seſſię Principe, deſponſatur. Inde Genuam digreſſus in Hiſpaniam traiecit, peractiſq́ue nuptiarum ſollenniis, reditum cum auguſtâ coniuge maturauit. Quibus in Belgium reuerſis dum pegmata moleſq́ue triumphales, ſinceri adfectus & deſideratæ pacis ſymbola præferentes, eriguntur, ac Principatus ſui primordia à ſollenni iureiurando, quo ſubditorum iura & immunitates ſe obſeruaturos ſpondent, auſpicantur, omnium in ſe beneuolentiam facilè conciliant, eaq́ue imperium ſuum communiendum decernunt. Porrò Archidux ALBERTVS, qui Gubernatorum numerum, Principatum adeptus, definiuerat, non alia quàm de pace inter Chriſtia-

13. Iulij 1598. & eodem anno in Sept. diſcedit.

Anno 1599. menſe Septemb.

nos Principes ſtabiliendâ, conſilia capeſſebat.
Anno 1598. Superiori enim anno exploratis Francorum animis, HENRICVM Regem & PHILIPPVM Catholicum arma ponere, ac commune pacis bonum amplecti perſuaſerat: pertractâ
Anno 1599. pòſt in eamdem ſententiam ELISABETHA, & IACOBO deinde VI., Britanniæ Regibus. Reſtabat vnicum Belgium, cui conciliando omnia ſtudia conferebat. Verùm apud inſolentem & corneæ fibræ hoſtem, nihil promiſſa, nihil monita valuerunt: ſic vt crudele vtrimque bellum vſque ad exeuntem annum milleſimum ſexcenteſimum ſeptimum protractum fuerit, Oſtendâ Flandriæ portu poſt triennalem obſidionem, & innumeras fortiſ-
Anno 1604. ſimorum virorum ſtrages, intereà ad deditionem compulsâ, & Ducis Brabantiæ Syluâ, ac
Anno 1606. non modicâ FRISIÆ parte, vnà cum Berckâ, aliiſque ad Rhenum oppidulis, à miluis Batauicis vindicatâ.

Ceterùm concordiæ ſemina, aliquando per ARCHIDVCES extrema belli inuitè perſequentes iacta, poſtquam recenti tot cæſorum ſanguine irrigata fuiſſent, in Confœderatorum Ordi-

Ordinum pectoribus pullulare cœperunt, & mox in gemmas, dein in flores erumpere, donec eorumdem gratissimum fructum anno insequenti mense Aprili gustaremus, induciarum pactis in annos duodecim firmatis. quæ quidem ARCHIDVCES tantâ fidei tenacitate cum infido sæpiùs hoste obseruarunt, vt ne ad latum vnguem absque religione ab ijs discedendum, aut subtilioribus consiliis illudendum, aut commodi specie insultandum putauerint. O Principes non belli & armorum, sed togæ & pacis! non tempestatis, sed quietis! Verùm dum à cædibus & sanguine Mars in Belgio feriatur, Serenissimi ARCHIDVCES solliciti quâ ratione ea quæ belli rabies euerterat, in pristinum splendorem redirent, dedicata Deo templa restitui, debitumque Religionis cultum per ditionis suæ pomœria, vbi is interciderat, resumi præceperunt: & vt Religiosorum virorum cœtus, quorum precibus offensum Numen placari, quorum exemplo ad virtutem componi alij possent, celebrioribus ciuitatibus admitterentur, magnâ sedulitate effecerunt; postquam anno superiore MAT-

Anno 1609. 9. April.

Anno 1607.

THIAM

THIAM HOVIVM Apoſtolici germinis Antiſtitem, etiam nuper prô dolor! ereptum, excitauerant, vt conuocato Prouincialis Cleri Senatu, ruinis Eccleſiæ ſuæ per ſaluberrima decreta occurreret, eademq́ue diplomate ſuo roboraſſent. Ipſi quoque, tum quòd imperij fulcrum pietatem erga Deum, quam à maioribus acceperunt, agnoſcerent; tum quòd ad exemplum Principis orbem componi non ignorarent, adeò ſanctum, adeò religioſum cultum venerationemq́ue in PRINCIPVM PRINCIPEM, & cælo receptos ciues, eorúmque obſequiis deuota loca exhibuerunt hactenus, vt nulla ſit ingenij felicitas, quæ dicendo eadem valeat exæquare. Sciunt exteræ nationes, quæ ad Aſpricollis Virginis ædem votorum ergô conuolant, religioſam PRINCIPVM noſtrorum in eam munificentiam. Scimus nos ipſi dum memoriâ repetimus, quot quantíſque locis ſacra fundamenta iecerint, largitate ſubuenerint, exemplo prouocarint. Vnicum illud Excalceatarum cœnobium, quod Palatio ſuo contiguum ab imo ſolo erexerunt, argumentum donat; ſic vt ad alia his temporis an-
guſtiis

gustiis non sit deueniendum. Atque adeò hæ virtutes in vtroque PRINCIPVM effulsere, vt dum vnius encomia prosequimur, in alterius etiam laudem excurramus.

Hoc interim ad confertissima pietatis insignia in ALBERTO addendum superesse video, quòd licet corpusculum diuturnâ inualetudine quassatum circumferret, cùm & cibus ad certum ei pondus à Medicis præberetur; primùm tamen ei curæ fuerit, erga sanctissimum salutis nostræ pignus Eucharistiæ Sacramentum veneratio: vt quod in hac ipsâ ciuitate, imitatus RVDOLPHVM Primum, ægro à Parocho delatum (vidistis & applausistis ciues) pedes adhuc Cardinalis deduxit; & quotannis redeunte Iulio, quando sollenni ritu Bruxellæ circumfertur, reuelato capite, cereoque ardente, Princeps fuit insecutus, Solísque qui tunc vehementior ardorem Austriacâ pietate superauit. Quàm multiplex Pietatis studium in PRINCIPE hoc enituit? Quid? quòd supremo Maio annua vota facturus, ad Aspricollem æger concesserit, VIRGINI VIRGINVM nouendialem cultum, debitúm-

que beneficentiæ illius adfectum dedicarit! Illius etiam erga venerandas SANCTORVM Reliquias quàm ingens reuerentia exſtitit? Quantâ cum ęſtimatione ſacra illa pignora habuerit, exhinc conficitur, quòd nec labori nec ſumtibus pepercerit in diuinum hunc theſaurum. Teſtis mihi eſt inſigne illud Dominicæ Crucis fragmentum, quo neſcias an alibi maius, olim à BALDVINO Flandriæ noſtræ Comite, & Ieroſolymorum Rege, Hollandiæ Comiti, & ab hoc Egmondano Cœnobiarchæ donatum, Coloniâ, quò per bella Harlemo tranſlatum fuerat, poſtliminiò ad ipſum anxiè multumque deſiderantem delatum. Teſtes B. Martyris ALBERTI, itidem Cardinalis & Epiſcopi Leodienſis, nec non LIDVINÆ virginis ſanctæ oſſa: hæc quidem Schiedamo, illa Rhemis ſingulari deuotione expetita; eorúmque iuſta portio, per manus Auberti Miræi huius Eccleſiæ Canonici, Montes Hannoniæ metropolim, nuperâ peſte infectos, tranſmiſſa. Amplectebatur Religioſiſſ. PRINCEPS SANCTOS ipſos in iſtiuſmodi muneribus, (verba ſunt B. Athanaſij) & tamquam magnâ

Anno 1612.

here-

hereditate ditatus, lætanter recordabatur per illud animarum ſanctarum veſtimentum, imaginem ſanctitatis. Vnde & morituro ſibi, collo circumponi ſacratam thecam voluit; vt vel in illo agone, cuius cataſtrophe in æternitatem deſinit, illorum ſubſidia deuotiſſimè ſe requirere teſtatum faceret, quorum Reliquias poſſideret.

Sed lubet hîc aliam pietatis exercitationem in re aliâ commemorare. Sciebat finem Principatus publicum bonum eſſe, ac moderatori Reipublicæ beatam ciuium vitam, vt monet de Repub. Cicero, propoſitam eſſe oportêre, vt ea opibus firma, copiis locuples, gloriâ ampla, virtute honeſta ſit; ideoq́ue in animum ſuum omnium curam admittebat. Cumq́ue non ignoraret, quàm neceſſarius in omni Republicâ eſſet vſus æris alieni, quantumq́ue incommodi ſentirent, qui illud commodatò acciperent à menſis ad præſtandum mutuum auctoritate Principum olim inſtitutis: primis ſui Principatus initiis, quò mutuum accipientes ſubleuarentur, hortante MATTHIA HOVIO Archiepiſcopo Mechlinienſi, vero popu- Anno 1600.

lorum Paſtore, penſionem plurium millium quę ærario ſoluebantur, remiſit. Mox animum adiecit ad eam mutuandi rationem, quæ communi bono alibi inſtituta eſt ſub nomine MONTIVM PIETATIS; atque id breui tempore effecit, vt pauperes hoc adminiculo mutuum accipiendo releuarentur, iamque noui
Anno 1618. hi Montes in Belgio cacumen attollere cœperint: quos certè numquam adſpiciemus, niſi & pietatem ARCHIDVCIS reſpiciamus, cuius præſidio ſolidantur. Sub hæc tempora,
Anno 1619. Chriſtiana & Auſtriaca res in diſcrimen adducenda videbatur, igne cineri doloſo per Caluinianæ factionis facinoroſos aliquot Archimandritas variè diſperſos ſuppoſito, ſcintillas ſuas euomente, quæ Germaniam finitimaſque Prouincias depaſturę timebantur. Exuto namque Bohemiæ diademate FERDINANDO Cæſare, & Frederico Palatino in Regem per vim adſcito, ALBERTVS fortiſſimum Bucquoij Comitem, ancipiti aleâ iam pridem inopinatò interemptum, in rebellem Bohemiam; Ambroſium verò Spinolam Marchionem Venafranum, Martis & Mineruæ ſobolem, cuius

cuius etiam virtuti & prudentiæ peruigili pleraque poſterioribus annis in Belgio feliciter ſub Magni PRINCIPIS auſpiciis patrata nos debere fatemur, in Palatinatum ablegauit. Qui dum CÆSARIS partes ſtrenuè agunt, ſubactis ijſdem Prouinciis, de Imperij hoſtibus triumpharunt. Sic & mortuo paulò antè GVILIELMO Cliuiæ & Iuliæ Duce, cùm turbidi Batauì partes Brandeburgicas aduerſus Neoburgi Principem aperto Marte fouerent, idem Ambroſius Spinola Archiducis conſilio, & Cæſaris imperio obſecutus, exercitum adduxit, & Aquiſgrano intercepto, Doesburgum ac Veſaliam opulentam & munitam vrbem, Batauorum armamentario deſtinatam, opinione citiùs occupauit. Anno 1614.

Prudentiam verò ARCHIDVCIS in rebus gerendis, & in conſulendo virtutem vniuerſi Principes ſuſpiciebant, qui per Oratores ſuos ad Aulam ipſius tamquam ad aram confluebant, de arduis negotiis conſilia accepturi. Quoties ille ſolo interuentu ſuo, & auctoritate, cuius à magnis meritis origo, diſſidentes compeſcuit? quoties in alterutrum

 ſur-

ſurgentes repreſſit? quæ ſubſidia afflictis vndique rebus contulit? quæ præſidia, voce ab oraculo illo delatâ, Regnis ſceptriſque alienis adtulit? Etiam apud hoſtes ſapientiæ & clementiæ opinione celebris erat, vt iam defunctum haud ſecùs ac Principem & parentem ſuum nobiſcum deplorent.

Auguſtin. epiſt. 162. Quantam autem erga Romanæ Eccleſię, *in quâ ſemper viguit Apoſtolicæ cathedræ Principatus*, Epiſcopum, deuotionem & ſubiectionem præſtiterit, etiam referrem, ſi non pro explorato apud omnes eſſet, quòd ſemper præſtiterit vel maximam. Æſtimabat certè cum CAROLO illo religione & appellatione MAGNO, vt eſt auctor Sigonius, *tum demum Principes ad Auguſtalis excellentiæ culmen proficere, ſi Eccleſiæ Dei ſeruis magnificentiam ſuam impertiunt, eorúmque ſtudiis obſequuntur.* *Lib. 4. De Regno Italiæ.* Nihílque honorificentius cum B. Ambroſio credebat, *quàm vt Imperator dicatur filius Eccleſiæ. Imperator enim bonus*, inquit ille, *intra Eccleſiam, non ſupra Eccleſiam eſt.* *Epiſt. 32. ad Valentin. Imp.* Itaque verus Eccleſiæ filius ALBERTVS, illius Pontificem tamquam vniuerſalis Eccleſiæ caput, Chriſtiani

ni populi Paſtorem, ſucceſſorem Petri, & Orbis Epiſcopum, cum piiſſimis æui veteris nouique Principibus, agnoſcebat in omnibus, quę ad Deum pertinebant: cùm non ignoraret (quod olim HENRICVM II. Angliæ Regem ALEXANDRO III. Pontifici ſcripſiſſe memoratur) *Deum extuliße illum in eminentiam officij Paſtoralis, ad dandam ſcientiam ſalutis plebi eius.* *Pet. Bleſſenſ. epiſt. 136.*

Iam de AVLA ipsâ quid dicam? Erat illa, non vt pleræque Principum, in quibus vitiorum retia tenduntur, & ignea tela nequiſſimi iaciuntur; ſed pudicitiæ ſacrarium, matronalis verecundiæ gynæceum, modeſtiæ & probitatis ſchola, pietatis orcheſtra; ſic vt nec ab eâ exeundum pietatis ſectatoribus, nec Arſenio alicui fuga illius ad ſalutem neceſſaria fuerit; quin potiùs ad eam venientes, quamuis per abrupta cupiditatum raperentur, ocyùs flagitiorum gurgite expediti, illuſtria optimarum actionum exempla in ſe admittebant.

Maximas virtutes quę in PRINCIPE noſtro fuerunt, AVDITORES, per compendium dixi: pleraſque quæ in illo inſigniores omiſi, & inter illas eligendi ad principaliora munia ſiue

ſacra

ſacra ea forent ſiue ſæcularia, induſtriam & maturitatem: non enim in viliora capita iuit aliquando Archidux ALBERTVS, nec ſub illo velut ſub haſtâ venalis magiſtratus pependit. Verſabat quid cuiuſque humeri ferrent: ſanctimoniâ vitæ & prudentiæ opinione apud illum emergendum erat, & tales credebat Rebus publicis vtiliſſimos, quales cuiuſque fama in priuatis vulgabat. In hoc æternùm celebrandus, quòd duorum & viginti annorum, quibus Principatum tenuit, decurſu, omnibus per Belgium primis Cathedris venerandos Antiſtites, Cœnobiis Abbates, primis ſubſelliis Viros dederit, qui Sacra, Religionem, Leges in pace reuererentur & aſſererent, in periculis tuerentur & conſeruarent. In quo & hoc admodum memorabile, quòd ad Epiſcoporum electionem numquam procederet, niſi Pœnitentiâ expiatus, ac S. Euchariſtiâ refectus, velut cum Deo, qui omnium corda ſcrutatur, huius miniſterij & Apoſtolatus directionem & conſilia participaret.

Atque hæc quidem omnia de Sereniſſimo Archiduce ALBERTO cumulatiùs à me dicta

ℰta ſunt: quorum tamen pleraque mentibus veſtris excutienda reliqui; vt iugi eorumdem recordatione, dolorem, quem deinceps accepturi hîc eſtis, mitigetis. Ingredior enim locum illum in quem dubia humanarum rerum ſors me vocat. Lamentabilis hæc pompa, quíque in aures meas incurrunt ſingultus, curſum laudationis ſiſtunt. Imperueſtigabili enim Dei Sapientiæ ita viſum fuit, vt optimus ille piiſſimuſque Principum extingueretur. O ſpei noſtræ lubricitatem! heu, *quantum eſt in rebus inane*! Fuit ALBERTVS Princeps noſter Sereniſſ. fuit ALBERTVS Dux noſter Clementiſſ. AVDITORES: ſed fuit, heu fuit! Quid in vitâ attollimur? Ille pro thalamo regali, communem nobiſcum tumulum accepit: Ducalem trabeam, cum viliſſimo & pannoſo Franciſcani inſtituti cucullo, quo exanimum cadauer inuolui antè iuſſerat, commutauit. Exuuias ſuperſtites ſine pompâ, humili ſepulchro, quod ante aram ſanctiſſimi Sacramenti, viuus in D. Gudulæ Æde Bruxellæ delegit, inferri voluit: eò felicior, quòd honores apud gratiſſimos, ſuoque funere conſternatos

ciues inuenerit, quos reiecit: neque vno tumulo iaceat, ſed omnium quibus præfuit pectoribus oculiſque tumuletur. Auſtriacas Prouincias, quas ad ſe pridem hereditario iure deuolutas inſinuaui, vti viuens, ita & moriens FERDINANDO Imperatori ceſſit: ceterorum verò quæcumque qualiacumque ea forent, heredem ISABELLAM coniugem auguſtiſſimam, quam ad Reipub. noſtræ clauum reliquit, teſtamento inſcripſit: eamque etiam ad illam quam ſemper amauit & æſtimauit Prouinciarum Belgicarum tranquillitatem, paucis antequam ille ſe ad æternam componeret horis, in quantum abſque ſupremi Numinis, Catholicæ Religionis, & Auſtriacæ Domus decremento eam fieri contingeret, integris ſenſibus, verbiſque neruoſis, & paterno adfectu eſt cohortatus. Quodque ſupremi Iudicis, qui dicta factaque mortalium ęquâ lance penſat, & compenſat, rigidam trutinam pertimeſceret, obſecrationem ſancti & tremendi Sacrificij, cui etiam maximarum rerum mole oppreſſus, nullo vnquam etiam quo moreretur die præſens non interfuit, vigeſies millies

lies ad altare Domini offerri præcepit; atque ad regionem viuorum, ex hac mortalium ſtatione, piorum precibus, ſupplicationibus, eleëmoſynis, ceu ſalutaribus quibuſdam alis ſubuehi, extremùm poſtulauit. Quibus omnibus ita piè ſanctéque diſpoſitis, omnem cælo cogitationem cælo datus PRINCEPS defixit, terram quę virtutum ipſius digna parum erat aut capax, filijs hominum relicturus. Vnde & repetitâ per eos qui nouiſſimis aderant, ſacrorum librorum lectione, fatiſcentem ægritudine ſpiritum, totis XIV. quibus lecto decubuit diebus, relaxabat, & ſacrorum pignorum, quæ deferri ad ſe iuſſiſſe ſuprà memorauimus, attactu recreatus, ac ſalutari Viatico inſtructus, eſſe inter mortales deſiit, poſtquam inter eos annis pænè LXII. numquam ſine laude fuiſſet. 13. Iulij Anno 1621.
Atque id quidem eâ tranquillitate & conſtantiâ, quam ſemper, etiam dum pertinaciore cum morbo & articulari multorum annorum cruciatu conflictaretur, exhibuit: vt non mortuus, ſed velut dulci ſopore preſſus videretur; neque nos deſeruiſſe, ſed aliò dumtaxat commigraſſe, mox rediturus. Clauſit labentes

& Crucifixo hærentes oculos Inacus de Brisueilla, Theologus eximius in Ordine Prædicatorum, qui annis XXVI. à Confessionibus sacris eidem fuerat, & cui etiam vnà cum Mechliniensis Cathedræ, Sanctioris Consilij & Financiarum Primatibus, paucisque aliis, paulò antè supremæ voluntatis suæ tabulas demandauerat.

Abrumpo hoc filum, AVDITORES, ne in luctum vobiscum & lamenta abeam. Quæ debetis, PIO PRINCIPI pietatis obsequia impendite: sanctamque eius fauillam, ac venerandos cineres, non lacrymis, sed eleëmosynarum balsamo, pœnitentiæ pigmentis, & orationum sacrarum odoribus perfundite. Hæc peragentibus nunc Deo propinquus Archidux ALBERTVS annuet: vouentibus Deus adspirabit, vt dum nos regendos, dum nos tegendos marito superstes, illius etiam impulsu, suscepit ISABELLA (omnium hæc vota sunt) superatis tandem pacis inimicis, securâ Christianę libertatis tranquillitate diu perfruamur.

DIXI.

AP-

APPROBATIO.

LAVDES & *lacrymæ in Exſequiis Sereniſſ. Archiducis* ALBERTI, *Optimi Potentiſsimiq́; Belgarum* PRINCIPIS, *pridem ſollenniter celebratis in Eccleſiâ Cathedrali Antuerpienſi, dictæ à Laurentio Beyerlinck, eiuſdem Eccleſiæ Canonico & Archipresbytero, dignæ ſunt quæ typis committantur, & diuulgentur; quòd per eas numquam ſatis laudandi, numquam ſatis lugendi* PRINCIPIS, *in variâ virtute ſimulacrum aliquod exhibeatur poſteris imitandum; & quidquid ad veri Principatus decus pertinet, ab hoc* PRINCIPE, *qui id obſeruauit, ſumendum demonſtretur. Datum Antuerpiæ* IX. *Kal. Sept. Anno* M. DC. XXI.

Zegerus van Hontzum, Canonicus & Pœnitentiarius Antuerpienſis, ac Librorum Cenſor.

ANTVERPIÆ,
EX OFFICINA PLANTINIANA
BALTHASARIS MORETI.
M. DC. XXI.

LABORE ET CONSTANTIA